

USVOJENI TEKSTOVI

P8_TA(2019)0095

Izvješće o Bosni i Hercegovini za 2018.

Rezolucija Europskog parlamenta od 13. veljače 2019. o izvješću Komisije o Bosni i Hercegovini za 2018. (2018/2148(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine (BiH), s druge strane,
- uzimajući u obzir Protokol o prilagodbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane, kako bi se uzelo u obzir pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji, koji je parafiran 18. srpnja 2016. i stupio na snagu 1. veljače 2017.,
- uzimajući u obzir zahtjev BiH za članstvo u Europskoj uniji od 15. veljače 2016. i podnošenje odgovora zemlje na upitnik Komisije od 28. veljače 2018.,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 19. i 20. lipnja 2003. o zapadnom Balkanu i prilog naslovljen „Solunski program za zapadni Balkan: kretanje prema europskoj integraciji”,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 16. listopada 2017. o Bosni i Hercegovini, od 26. lipnja 2018. o proširenju te procesu stabilizacije i pridruživanja te od 15. listopada 2018. o Bosni i Hercegovini / operaciji EUFOR-a Althea,
- uzimajući u obzir prvi sastanak Parlamentarnog odbora EU-a i BiH za stabilizaciju i pridruživanje održan 5. i 6. studenoga 2015., drugi sastanak Vijeća EU-a i BiH za stabilizaciju i pridruživanje održan 10. srpnja 2017., treći sastanak Odbora EU-a i BiH za stabilizaciju i pridruživanje održan 27. ožujka 2018., te treći sastanak Vijeća EU-a i BiH za stabilizaciju i pridruživanje održan 13. srpnja 2018.,
- uzimajući u obzir Berlinski proces, posebice zaključke predsjedatelja sa sastanka čelnika u okviru sastanka na vrhu zemalja zapadnog Balkana održanog u Londonu 10. srpnja 2018., tri zajedničke izjave potpisane istoga dana o regionalnoj suradnji i dobrosusjedskim odnosima, o nestalim osobama i ratnim zločinima te izjavu protiv korupcije koju je BiH izdala istim povodom,
- uzimajući u obzir izjavu iz Sofije sa sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana od 17. svibnja 2018. te priloženi program prioriteta iz Sofije,

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. veljače 2018. naslovljenu „Vjerodostojna perspektiva proširenja i pojačana suradnja EU-a sa zapadnim Balkanom” (COM(2018)0065),
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 17. travnja 2018. naslovljenu „Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2018.” (COM(2018)0450) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvešće o Bosni i Hercegovini za 2018.” (SWD(2018)0155),
 - uzimajući u obzir izjavu potpredsjednice Komisije/Visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Federice Mogherini i povjerenika za europsku politiku susjedstva i pregovore o proširenju Johannes Hahna od 2. svibnja 2018. o izbornoj reformi u BiH u pogledu izbora za Dom naroda Federacije,
 - uzimajući u obzir rezultate izbora održanih 7. listopada 2018.,
 - uzimajući u obzir izjavu o preliminarnim nalazima i zaključcima Međunarodne promatračke misije za promatranje izbora Organizacije za europsku sigurnost i suradnju/Ureda za demokratske institucije i prava (OSCE/ODIHR) objavljenju 8. listopada 2018.,
 - uzimajući u obzir zajedničku izjavu Visoke predstavnice/potpredsjednice Komisije Mogherini i povjerenika Hahna od 8. listopada 2018. o izborima u Bosni i Hercegovini,
 - uzimajući u obzir zajedničke zaključke ekonomskog i financijskog dijaloga između EU-a i zapadnog Balkana i Turske od 25. svibnja 2018.,
 - uzimajući u obzir lokalnu izjavu EU-a od 1. lipnja 2018. o kaznenom zakonu BiH,
 - uzimajući u obzir 53.¹ i 54.² izvješće visokog predstavnika za provedbu mirovnog sporazuma o Bosni i Hercegovini Vijeću sigurnosti UN-a od 3. svibnja 2018. i 31. listopada 2018.,
 - uzimajući u obzir Program reformi za BiH za razdoblje 2015. – 2018. donesen u srpnju 2015. i koordinacijski mehanizam koji su 23. kolovoza 2016. usvojili Vijeće ministara BiH i vlade Federacije BiH i Republike Srbije,
 - uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o toj zemlji,
 - uzimajući u obzir članak 52. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A8-0467/2018),
- A. budući da je EU i dalje posvećen europskoj perspektivi BiH te njezinoj teritorijalnoj cjelovitosti, suverenosti i jedinstvu;
- B. budući da zahtjev zemlje za članstvom u EU-u predstavlja strateški izbor i obvezu prema napredovanju prema EU-u;

¹ S/2018/416, 3.5.2018.

² S/2018/974, 31.10.2018.

- C. budući da Komisija priprema mišljenje o zahtjevu BiH za članstvo u EU-u; budući da je BiH, koja je iskoristila mehanizam za koordinaciju o pitanjima EU-a, sastavila svoje odgovore na upitnik Komisije i predala ih 28. veljače 2018.; budući da je BiH 20. lipnja 2018. zaprimila više od 600 naknadnih pitanja i da još nije poslala odgovore na dodatna pitanja;
- D. budući da je od sredine 2017. zabilježeno sporije donošenje reformi povezanih s EU-om, usprkos obvezi BiH prema Programu reformi; budući da je pristupanje EU-u sveobuhvatan proces koji zahtijeva političku volju, zajedničke napore svih dionika i konsenzus o Programu reformi; budući da građani BiH moraju biti u središtu institucionalnih, ekonomskih i socijalnih reformi;
- E. budući da su opći izbori u BiH održani 7. listopada 2018.; budući da političke stranke nisu mogle postići dogovor u pogledu promjena izbornog zakona potrebnih za uklanjanje rupe u zakonu koja je posljedica odluke Ustavnog suda u predmetu Ljubić u vezi s izborom članova Doma naroda Federacije; budući da naponi u pružanju pomoći u tom području, koje predvode veleposlanici EU-a i SAD-a u BiH, uz sudjelovanje Venecijanske komisije, nisu bili uspješni;
- F. budući da BiH i dalje krši Europsku konvenciju o ljudskim pravima, što pokazuje predmet Sejdić-Finci i povezani predmeti; budući da je Komisija Vijeću naložila da pri izradi svoga mišljenja o zahtjevu BiH za članstvo posebnu pozornost posveti tom pitanju; budući da se očekuje da će se u mišljenju Komisije analizirati pitanja povezana s funkcionalnošću i pregledati pravni okvir za usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a te će se utvrditi ustavne i druge potrebne reforme; budući da će, što se BiH više približi članstvu u EU-u, potreba za ustavnom reformom, s ciljem jačanja funkcioniranja i osiguranja zaštite ljudskih prava, biti sve hitnija; budući da političko vodstvo zemlje do sada nije moglo ispraviti povezane nedostatke u ustavu BiH;
- G. budući da se trenutačno ne provodi 13 odluka Ustavnog suda BiH kao ni brojne ustavne odluke na razini entiteta (28 u Federaciji i 7 u Republici Srpskoj); budući da je provedba ustavnih sudskih odluka ključan element za očuvanje vladavine prava;
- H. budući da je BiH također potpisnica Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo, 1991);
- I. budući da u modernoj Europi nema mjesta za slavljenje osoba osuđenih za ratne zločine i zločine protiv čovječanstva;
- J. budući da je potrebno odlučnije pristupiti stalnim izazovima u postupku pomirenja;
- K. budući da je korupcija, uključujući korupciju na najvišoj razini, i dalje raširena;
 - 1. pozdravlja podnošenje odgovora BiH na upitnik Komisije; poziva BiH da pravodobno, transparentno i iscrpno odgovori na naknadna pitanja, koja su više tehničke prirode, kako bi pridonijela mišljenju Komisije o zahtjevu za članstvo u EU-u;
 - 2. zabrinut je zbog znatnog usporavanja reformi zbog neslaganja između stranaka i vrlo polarizirane predizborne kampanje koja je započela vrlo rano; ističe da obveza vlasti BiH da slijede europski put treba biti usklađena s dosljednom provedbom reformi koje proizlaze iz Programa reformi i prenesena u konkretne rezultate, za dobrobit građana neovisno o njihovoj etničkoj i vjerskoj pripadnosti; žali što nije postignut znatan

napredak, osim usvajanja državne strategije u području okoliša, ruralnog razvoja i energije te određenih važnih mjera reforme, kao što su izmjene Zakona o trošarinama potrebne za osiguranje finansijskih sredstava Međunarodnog monetarnog fonda i Europske banke za obnovu i razvoj;

3. žali što su nacionalistička i etnička retorika opet dominirale izbornom kampanjom te i dalje obilježavaju politički diskurs svih strana; poziva sve političke čelnike da se bez odgode uključe u oblikovanje vlada na svim razinama, konstruktivnim zajedničkim radom u interesu građana svoje zemlje; poziva na prikladno obavješćivanje javnosti o postupku integracije u EU kojim se među ostalim nastoji postići pomirenje i razvoj političke kulture utemeljene na kompromisu i međusobnom razumijevanju;
4. napominje da je ovaj izborni ciklus također bio obilježen etničkom podjelom i da je izborna kampanja bila usredotočena na probleme podijeljenosti iz prošlosti, umjesto da ponudi konkretna rješenja kojima bi se odgovorilo na svakodnevne probleme građana; žali zbog nacionalističke i huškačke predizborne retorike koja produbljuje jaz između triju konstitutivnih naroda; napominje da su izbori od 7. listopada 2018. bili konkurentni i općenito uredni, usprkos nekim nepravilnostima te da su građani BiH ostvarili svoje demokratsko pravo na miran i uredan način; ponavlja da sve nepravilnosti na izborima treba istražiti i osuditi na najjasniji mogući način, a sve nezakonite aktivnosti treba podvrgnuti kaznenom progonu; ističe da u demokratskom izbornom postupku i dalje postoje nedostaci i očekuje da će se bez odgode prihvatiti preporuke OSCE/ODIHR-a; podsjeća da odluka Ustavnog suda iz 2010. u pogledu demokratskih prava građana Mostara da glasuju na lokalnim izborima još nije provedena;
5. žali što prije izbora nije postignut kompromis u pogledu promjena izbornog zakonodavstva potrebnih za uklanjanje rupe u zakonu koja je posljedica odluke Ustavnog suda u predmetu Ljubić o izboru članova Doma naroda Federacije; prima na znanje odluku Središnje izborne komisije o raspodjeli mjesta u Domu naroda Federacije donesenu 18. prosinca 2018. i poziva političke aktere da na sustavan način riješe preostale pravne praznine u izbornom zakonodavstvu BiH; potiče sve političke vođe i izabrane parlamentarne zastupnike da pokažu odgovornost, da izbjegavaju izjave kojima se dovodi u pitanje jedinstvo države, da zaborave na svoja suprotstavljena stajališta i da pronađu kompromise i rješenja koje će svima biti prihvatljiva; upozorava da je potrebno izbjegavati odgode i pokušaje kočenja sastavljanja vlasti nakon izbora jer to ne bi bilo u interesu građana niti je cilj europske integracije; ističe da je održavanje izbora, provedba rezultata i formiranje vlade u skladu s relevantnim pravnim odredbama ključno obilježje demokracije koja dobro funkcionira, kao i zahtjev za svaku zemlju koja se želi pridružiti EU-u;
6. čvrsto ponavlja da je potrebna brza uspostava Doma naroda Federacije u skladu s presudama Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, kao što su u zajedničkoj izjavi o izborima u BiH naglasili Visoka predstavnica/potpredsjednica Komisije Mogherini i povjerenik Hahn;
7. žali zbog toga što je pitanje demokratske i legitimne zastupljenosti triju konstitutivnih naroda i svih građana i dalje neriješeno; potiče sve strane da pravodobno pronađu kompromis jer bi to pitanje novi zakonodavci trebali što prije riješiti, među ostalim i provedbom odluka Europskog suda za ljudska prava u predmetima Sejdić-Finci i povezanim predmetima; ponavlja da je potrebno nastaviti s ustavnim, političkim i izbornim reformama koje bi preobrazile BiH u potpuno djelotvornu, uključivu i

funkcionalnu državu koja se temelji na vladavini prava;

8. žali zbog činjenice da se, zbog pokušaja da se u pravila o glasovanju Parlamentarnog odbora EU-a i BiH za stabilizaciju i pridruživanje uvede mogućnost blokiranja na temelju etničke pripadnosti, izaslanici BiH još nisu usuglasili o poslovniku Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje koji se nije sastao tri godine; žali zbog nedostatka suradnje s Europskim parlamentom, podsjeća da je to jasno kršenje obveza koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te potiče sve aktere da prihvate i pristanu na poslovnik Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, na temelju preporuka Europskog parlamenta o toj temi; napominje da su demokratske institucije koje dobro funkcioniraju, uključujući parlament, preduvjet za napredovanje u postupku integracije u EU-u;
9. zabrinut je zbog manjka sustavnih regulatornih procjena učinka i javnih savjetovanja, nedovoljne i loše kvalitete i prakse praćenja i izvješćivanja te manjka službenih zahtjeva za objavljivanjem ključnih dokumenata vlade za planiranje;
10. poziva na donošenje dodatnih nediskriminirajućih i rodno osviještenih državnih strategija u područjima kao što su zapošljavanje i javno financijsko upravljanje, čime će se omogućiti dosljedna provedba reformi diljem zemlje, kao i pristup dodatnom financiranju iz IPA-e; sa zadovoljstvom napominje da je donošenje relevantnih strategija na razini zemlje omogućilo dodatno financiranje iz IPA-e II u ključnim područjima, kao što su poljoprivreda i ruralni razvoj, okoliš i energija, u okviru nedavno revidiranog okvirnog strateškog dokumenta za razdoblje 2014. – 2020.; naglašava potrebu da se financiranje sredstvima iz pretpristupne pomoći bolje iskoristi, među ostalim poboljšanjem koordinacije donatora i administrativnog kapaciteta; potiče donošenje nacionalnog programa za usklađivanje državnih zakona s pravnom stečevinom EU-a, što je zakonska obveza u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i neophodno sredstvo pripreme za pristupanje EU-u;
11. ponovno poziva na donošenje državne strategije za ljudska prava; naglašava da je potrebno što prije izmijeniti Zakon o ombudsmanu, kako bi se zajamčila usklađenost s pariškim načelima; smatra da je potrebno da BiH uspostavi nacionalni mehanizam za prevenciju s ciljem prevencije mučenja i zlostavljanja te da donese državni zakon o pravima civila mučenih tijekom rata, u skladu sa svojim međunarodnim obvezama; smatra da bi BiH trebala uložiti više napora u usklađivanje uvjeta u zatvorima i policijskim objektima za pritvor s međunarodnim standardima; ponovno potiče vlasti u Republici Srpskoj da ukinu odredbu o smrtnoj kazni iz ustava entiteta; ponavlja potrebu da se zajamči nediskriminirajući pristup pravdi diljem zemlje usklađenim i održivim sustavom besplatne pravne pomoći; poziva vlasti na aktivno promicanje europskih vrijednosti te nastavak europske perspektive;
12. poziva vlasti BiH da poduzmu konkretne korake za uključivanje pojma roda u sve politike, uključujući u Program reformi, i izražava zabrinutost zbog niske zastupljenosti žena na položajima donošenja odluka, osobito na lokalnoj razini; potiče političke stranke BiH da ulože više napora kako bi osigurale zastupljenost žena na svim razinama političkog sustava;
13. žali zbog činjenice da BiH i dalje krši Europsku konvenciju o ljudskim pravima jer nije provela presudu Europskog suda za ljudska prava u predmetima Sejdić-Finci, Zornić, Pilav i Šlaku, čime se omogućuje otvorena diskriminacija među građanima u BiH, što je

u očitoj suprotnosti s vrijednostima i normama EU-a; podsjeća na to da bi Komisija prilikom pripreme svojeg mišljenja trebala uzeti u obzir ovo pitanje; naglašava da bi provedba ovih presuda pridonijela uspostavljanju demokratskog i funkcionalnog društva; naglašava da se, kao i u slučaju svake zemlje koja se želi pridružiti EU-u, od BiH očekuje da progresivno uskladi svoj ustavni i pravni sustav sa zahtjevima pravne stečevine EU-a u pogledu nediskriminacije te očekuje napredak u tim važnim pitanjima; ustraje u tome da provedba tih presuda ne smije utjecati na provedbu Programa reformi i da mora voditi do ukidanja svih ograničenja prava na kandidaturu na temelju etničke pripadnosti i prebivališta ili zbog izbora građana da se ne povezuje s konstitutivnim narodima; stoga vjeruje da se ustavna i izborna reforma trebaju provesti zajedno; traži od političkih vođa da izbjegavaju nacionalističku retoriku koja dovodi do podjele društva te da nastave s političkim dijalogom i aktivnostima koje vode suradnji političkih predstavnika triju naroda i drugih;

14. poziva na učinkovitije mjere za suzbijanje svih oblika diskriminacije, posebice donošenjem državnih strategija za ljudska prava i nediskriminaciju; potiče suradnju triju naroda i drugih o kulturnim, vjerskim i obrazovnim pitanjima kako bi se premostile etničke podjele; žali što nije bilo napretka u rješavanju pitanja koje se odnosi na sustav „dviju škola pod jednim krovom”; potiče na poduzimanje odlučnih mjera na svim razinama kako bi se pronašla sustavna rješenja kojima će se zajamčiti uključivo i nediskriminirajuće obrazovanje za svu djecu; napominje da se donošenjem programa i nastavnih planova na cijelom području BiH trebaju poštovati kulturna i jezična raznolikost naroda, uz naglašavanje međusobnog razumijevanja i pomirenja; zabrinut je zbog toga što nedostatak sredstava i koordinacije sprečava provedbu akcijskog plana za djecu 2015. – 2018.; pozdravlja zakonodavstvo BiH o udomiteljskoj skrbi i naglašava potrebu za pružanjem dodatne potpore deinstitucionalizaciji skrbi o djeci u cijeloj zemlji; poziva na bolji pristup obrazovanju i odgovarajućim socijalnim službama za djecu s invaliditetom te općenito, na poboljšanje pristupa zgradama, institucijama i prijevozu za osobe s invaliditetom;
15. poziva na učinkovitiju provedbu pravnih odredbi u pogledu ravnopravnosti između muškaraca i žena kako bi se smanjile razlike u plaći između žena i muškaraca i poboljšale mogućnosti pristupa tržištu rada za žene te kako bi se u društvu uklonili rodni stereotipi; sa zabrinutošću primjećuje izostanak djelotvorne provedbe zakonodavstva o sprečavanju i zaštiti od rodno uvjetovanog nasilja, posebice nasilja u obitelji; ističe potrebu za usklađivanjem zakonodavstva s Konvencijom iz Istanbula; potiče na napredak u jamčenju poštovanja prava osoba s invaliditetom, posebice brzim rješavanjem relevantnih preporuka UN-a; priznaje mjere poduzete u pogledu pravne zaštite pripadnika zajednice LGBTI, no naglašava da je potrebno učiniti više kako bi se osigurao kazneni progon nasilja i zločina iz mržnje usmjerenih protiv njih, kao i promicanje njihove socijalne uključenosti;
16. zabrinut je zbog toga što se nedostatkom koordinacije između različitih razina vlasti i nedostatkom financijskih sredstava i dalje otežava učinkovita zaštita manjina i ranjivih skupina, posebice Roma; poziva na poduzimanje dodatnih koraka za jačanje zaštite prava manjina; sa zabrinutošću primjećuje da rezultati istraživanja iz 2017. o marginaliziranim Romima u BiH pokazuju da ta manjina ima ograničen pristup mogućnostima u svim aspektima ljudskog razvoja; osuđuje stigmatizaciju i socijalnu isključenost Roma; poziva vlasti da odaju počast Romima žrtvama holokausta, da proglase 2. kolovoza danom sjećanja na holokaust Roma te da uključe romske žrtve u odavanje počasti koje se održava 27. siječnja svake godine za obilježavanje Dana

sjećanja na holokaust; pozdravlja donošenje revidiranog akcijskog plana za stanovanje, zapošljavanje i zdravstvenu skrb Roma 2017. ustraje na provedbi mjera za dodatno poboljšanje stopa obrazovanja i zaposlenosti, životnih, stambenih i zdravstvenih uvjeta Roma i drugih etničkih manjina, s naglaskom na poboljšanju i potpunoj provedbi relevantnih postojećih politika i zakonodavnih okvira; izražava zabrinutost zbog male zastupljenosti članova nacionalnih manjina u političkom i javnom životu;

17. prima na znanje sudjelovanje BiH u procjeni OECD-ova programa za međunarodnu procjenu učenika 2018., koje je potpomognuto financijskom potporom Europske komisije; pohvaljuje obrazovne institucije BiH (nadležne ministre i institucije na razini kantona, entiteta i države te u distriktu Brčko) za suradnju i želju za zajedničkim radom; potiče buduće vlade na svim razinama da upotrijebe rezultate ispitivanja, čija se objava očekuje 2019., radi pokretanja konstruktivne rasprave i razvoja obrazovnih reformi koje će dovesti do bolje kvalitete obrazovnih rezultata;
18. poziva na sveobuhvatnu reformu sustava socijalne zaštite, ukidanjem diskriminirajućih praksi u skladu s obvezama u pogledu ljudskih prava i osiguranjem odgovarajućih minimalnih standarda za zaštitu najranjivijeg stanovništva, među ostalim rješavanjem nedostataka u zakonodavstvu zbog kojih neka djeca nemaju pristup zdravstvenom osiguranju; poziva sve relevantne institucije BiH da ojačaju koordinaciju i suradnju u području praćenja prava djeteta, uključujući uspostavu sveobuhvatnog mehanizma za prikupljanje podataka o djeci u BiH;
19. napominje da je BiH i dalje zemlja porijekla, tranzita i odredišta za trgovinu ljudima; poziva na poboljšanje upravljanja granicama i jačanje specijaliziranih jedinica za istraživanje trgovine ljudima radi učinkovite borbe protiv krijumčara;
20. zabrinut je zbog nedostatnih obrazovnih i gospodarskih reformi koje dovode do visoke stope nezaposlenosti mladih i gospodarske emigracije, i zbog nedostatka odgovarajućih politika i ulaganja u djecu i mlade; potiče BiH da riješi pitanje velike rodne neravnoteže u pogledu sudjelovanja na tržištu rada i isključenosti mladih koji pripadaju manjinskim skupinama iz obrazovnog sustava i mjera zapošljavanja; poziva na proaktivniju i sustavniju politiku u pogledu mladih u BiH kojom bi se trebali osnažiti mladi u zemlji; u tom pogledu potiče BiH da uspostavi poseban okvir i jamči potpuno funkcioniranje Komisije za koordinaciju pitanja mladih u ministarstvu civilnih poslova BiH;
21. poziva na to da se strategije i zakoni u području prava pripadnika manjinskih skupina i njihove zaštite u potpunosti provode i da ih se podržava javnim sredstvima;
22. potiče BiH da osigura pravo na vlasništvo; ističe nedostatak sveobuhvatnog zakonodavnog okvira u pogledu zahtjeva za povrat i potiče vlasti da sa zainteresiranim stranama pokrenu dijalog o pitanjima u vezi s povratom ili odštetom za oduzeto vlasništvo;
23. žali zbog nedostatka napretka u pogledu slobode izražavanja i neovisnosti medija; jasno odbija neprestane pokušaje političkog i financijskog pritiska na medije; osuđuje stalne slučajeve zastrašivanja, prijetnji smrću i verbalnih i fizičkih napada na novinare, osobito na istraživačke novinare koji pišu o slučajevima ratnih zločina koji nisu podvrgnuti kaznenom progonu; poziva vlasti da prikupljaju podatke o tim slučajevima, zajamče brzu istragu i kazneni progon počinitelja te da promiču okruženje koje pridonosi slobodi izražavanja; ističe potrebu za jačanjem financijske stabilnosti i političke neutralnosti

Regulatorne agencije za komunikacije; ponovno poziva na osiguranje neovisnosti, dostupnosti sadržaja na svim službenim jezicima i održivog financiranja javnih radiotelevizijskih kuća; poziva na stavljanje većeg naglaska na radne uvjete novinara u cijelom sektoru; izražava zabrinutost nedostatkom transparentnosti vlasništva nad medijima te ponavlja svoj poziv na osiguranje potpune transparentnosti usvajanjem odgovarajućeg zakonodavnog okvira; žali zbog činjenice da se zbog političke opstrukcije ne može uspostaviti funkcionalna usluga javne radiodifuzije; ponavlja svoj poziv za jamčenje medijskog pluralizma i naglašava da bi proizvodnja i emitiranje radiotelevizijskih sadržaja na svim službenim jezicima BiH doprinijela zaštiti kulturne raznolikosti u toj zemlji; naglašava da, kao i u drugim zemljama u regiji, i dalje postoji zabrinutost u pogledu političke instrumentalizacije medija, izravne ili one koju vrše politički akteri ili poslovni akteri u nastojanju da nametnu politički utjecaj;

24. pozdravlja napore čiji je cilj promicanje pomirenja, uzajamnog poštovanja i vjerske tolerancije u zemlji, uključujući napore Međureligijskog vijeća u BiH; žali zbog stalnih slučajeva diskriminacije na temelju vjere, kao i incidenata kojima su na meti bili vjerski objekti; pohvaljuje i podržava one koji se bore za slobodu izražavanja, protiv govora mržnje, vjerske mržnje i koji promiču uključivost; odbacuje poticanje na strah od drugih te poziva vlasti da pravodobno i dosljedno reagiraju u tim slučajevima;
25. pozdravlja donošenje strateškog okvira za reformu državne uprave u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2018. – 2022. i poziva na njezinu brzu provedbu; ponovno skreće pozornost na rascjepkanost i politizaciju sustava donošenja politika u BiH i ističe potrebu za reformom ustavnog okvira u skladu s najvišim standardima ljudskih prava i sloboda te potrebu za poboljšanjem kvalitete, koherentnosti i financijske isplativosti javnih politika diljem zemlje; poziva na donošenje državne strategije za javno financijsko upravljanje i na povećanje transparentnosti proračuna u BiH, kao i na uspostavu snažnijih mehanizama za sprečavanje neučinkovitosti i rasipanja javnih resursa, uključujući u području javne nabave; posebice poziva na poduzimanje mjera za smanjenje rizika od politizacije javne službe s pomoću učinkovitog sustava za upravljanje ljudskim resursima na svim upravnim razinama te standardizacijom postupaka javne službe na svim razinama vlasti, osobito na federalnoj i kantonskoj razini u Federaciji;
26. priznaje da je došlo do napretka u uspostavi institucijskih mehanizama za suradnju između vlasti i organizacija civilnog društva te u osiguranju javnog financiranja organizacija civilnog društva; ponovno poziva na donošenje strateškog okvira za suradnju s civilnim društvom na svim razinama upravljanja radi jačanja transparentnosti javnog donošenja odluka i poduzimanja dodatnih napora za omogućivanje javnog preispitivanja rada vlade; osim toga naglašava potrebu za većim sudjelovanjem civilnog društva u planiranju, praćenju i provedbi programa podrške EU-a; potiče vlasti na vođenje djelotvornog dijaloga koji bi mogao dovesti do zakonodavnih inicijativa i inicijativa za izgradnju kapaciteta kojima bi se povećali kapaciteti socijalnih partnera i civilnog društva; ističe da je organizacijama civilnog društva koje djeluju u području ljudskih prava, demokracije i vladavine prava, uključujući nadzorne organizacije i organizacije koje se zalažu za određeni cilj te male lokalne organizacije, potrebno javno financiranje;
27. i dalje je zabrinut zbog raširene korupcije u BiH i stalne neusklađenosti između iskazane političke volje za suzbijanjem korupcije i nedostatka konkretnih rezultata; ističe da ne postoji evidencija istaknutih slučajeva te da je pravni i institucijski okvir za

suzbijanje sustavne korupcije u područjima kao što su financiranje političkih stranaka, javna nabava, sukob interesa i objava imovinskih kartica slab i neprimjeren; poziva na poduzimanje mjera za poboljšanje pravnog i institucijskog okvira protiv korupcije u skladu s europskim standardima, boljim usklađivanjem s akcijskim planovima donesenima na različitim razinama, provedbom postojećih strategija i poboljšanjem suradnje tijela za sprečavanje korupcije s agencije za borbu protiv korupcije;

28. smatra da su potrebni dodatni naponi za poboljšanu borbu protiv raširene korupcije; potiče na poduzimanje mjera za znatno poboljšanje rezultata u području sprečavanja i suzbijanja korupcije, uključujući mjere za nametanje učinkovitih i odvraćajućih kazni te zapljenu imovine stečene kriminalnim djelovanjem; naglašava potrebu za izgradnjom kapaciteta za istrage zločina povezanih s gospodarstvom, financijama i javnom nabavom i za borbu protiv njih; ističe da je potrebno obratiti posebnu pozornost na provedbu učinkovitih provjera financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja te na poboljšanje javnog pristupa izjavama javnih dužnosnika o imovinskom stanju i njihova nadzora, uključujući one koji se kandidiraju na izborima; poziva na rješavanje preporuka GRECO-a, posebice onih koje se odnose na financiranje političkih stranaka i sukobe interesa; smatra da je za BiH od ključne važnosti da donese zakon o sukobu interesa u skladu s europskim i međunarodnim standardima; potiče BiH da provede analizu postojećeg pravnog okvira za borbu protiv korupcije i da zatim donese koherentnu strategiju za rješavanje utvrđenih propusta i slabosti, u skladu s međunarodnim i europskim standardima;
29. pozdravlja donošenje akcijskog plana za provedbu strategije reforme sektora pravosuđa za razdoblje 2014. – 2018. u ožujku 2017. i uspostavu potrebnih struktura za izvješćivanje i praćenje; ukazuje na potrebu za odlučnim mjerama za njegovu provedbu; zabrinut je zbog stalnih politički motiviranih prijetnji pravosuđu; ponavlja potrebu za jačanjem neovisnosti pravosuđa, uključujući od političkog utjecaja, kao i njegove nepristranosti, stručnosti, učinkovitosti i odgovornosti; pozdravlja donošenje detaljnog akcijskog plana za provedbu preporuka Europske komisije o problemima u okviru nadležnosti Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća koji je donijelo Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće, čiji je cilj jačanje mjera u pogledu imenovanja i integriteta te disciplinskih mjera u pravosuđu, uključujući i poboljšanim izjavama o imovini; potiče na brzo donošenje povezanih zakonodavnih akata; naglašava potrebu za revizijom zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću na temelju preporuka Komisije i mišljenja Venecijanske komisije; poziva na standardizaciju kaznenih zakona za slučajeve ratnih zločina i naglašava važnost rodnih procjena tekuće pravosudne reforme;
30. žali zbog činjenice da vlasti na svim razinama i dalje zanemaruju ili odbijaju obvezujuće odluke pravosuđa, uključujući onog na najvišem stupnju, te podsjeća ta se tim djelovanjem ozbiljno osporava vladavina prava;
31. pozdravlja daljnje smanjenje zaostatka predmeta koji se odnose na ratne zločine, stalan pozitivni trend u kaznenom progonu ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje, i poboljšanje potpore žrtvama i svjedocima na sudu; potiče vlasti BiH da usklade zakonodavstvo o civilnim ratnim žrtvama kako bi uključili i žrtve seksualnog nasilja radi sprječavanja diskriminacije u pogledu statusa i pristupa odšteti u različitim entitetima; poziva na brzu izmjenu nacionalne strategije za ratne zločine kako bi se zajamčila učinkovitija raspodjela predmeta među različitim razinama upravljanja, zajedno s novim kriterijima i rokovima za obradu najsloženijih predmeta;

32. napominje da još uvijek nedostaje sveobuhvatna strategija za tranzicijsko pravosuđe i čvrst mehanizam odštete za kršenje ljudskih prava tijekom rata diljem zemlje, uključujući za žrtve seksualnog nasilja povezanoga s ratom; poziva na donošenje zakona o žrtvama mučenja u BiH, strategije za tranzicijsko pravosuđe i programa za žrtve seksualnog nasilja te na uspostavu posebnog fonda za naknadu štete žrtvama silovanja, mučenja i zlostavljanja za vrijeme rata i uspostavu odgovarajućih mehanizama naknade štete za civilne ratne žrtve, što uključuje povrat, naknadu, rehabilitaciju, odštetu i jamstvo neponavljanja povrede;
33. ponovno izražava svoju potporu inicijativi za uspostavu regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama ratnih zločina i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenima na području bivše Jugoslavije (REKOM); naglašava važnost toga da vođe u BiH budu ozbiljno uključeni u njezinu uspostavu; naglašava važnost tog procesa i aktivne uključenosti svih regionalnih političkih vođa kako bi REKOM započeo s radom bez daljnje odgode; skreće pozornost na prijedlog akcijskog plana Koalicije za REKOM s jasnim datumima i referentnim vrijednostima;
34. žali zbog svakog slavljenja osoba osuđenih za najgore zločine protiv čovječanstva; hitno poziva na to da se iskaže poštovanje žrtvama ratnih zločina i da se promiče pomirenje; podsjeća sve političke vođe i institucije u BiH da su odgovorni za objektivnu procjenu događaja iz ratnih vremena u interesu istine, pomirenja i mirne budućnosti te za izbjegavanje zlouporabe pravosuđa u političke svrhe; naglašava da se procesuiranje ratnih zločina treba temeljiti na konceptu neovisnosti pravosuđa te da ne smije biti korišteno za politizaciju u dnevno političke svrhe, reviziju povijesti i produblјivanje podjela u društvu; žali zbog odluke Narodne skupštine Republike Srpske da opozove svoje odobrenje izvješća o Srebrenici iz 2004. i osuđuje izjave svih strana kojima se slave ratni zločinci;
35. naglašava da je, iako je postignut znatan napredak, potrebno pružiti više pozornosti trajnom utjecaju traume seksualnog nasilja povezanoga sa sukobima u ratu 1992. – 1995. u BiH; naglašava da je potrebno osigurati da muške i ženske osobe koje su doživjele seksualno nasilje, uključujući djecu rođenu u tom kontekstu, imaju pravedan pristup skrbi, potpori i pravosuđu putem sveobuhvatnih odšteta, uključujući rehabilitaciju i ublažavanje stigmatizacije žrtava seksualnog nasilja povezanoga sa sukobima;
36. priznaje određen, ali još uvijek nedovoljan napredak postignut u provedbi Priloga VII. Mirovnom sporazumu iz Daytonu o izbjeglicama i interno raseljenim osobama; primjećuje spor napredak u rješavanju problema trajno velikog broja interno raseljenih osoba, povratnika pripadnika manjina, izbjeglica i nestalih osoba; poziva vlasti da započnu intenzivnu suradnju između dvaju entiteta i da u potpunosti dijele relevantne vojne i obavještajne podatke kako bi se identificirale osobe koje se još uvijek smatraju nestalima u ratu; pozdravlja nedavne inicijative čiji je cilj jačanje regionalne suradnje s radi rješavanja problema nestalih osoba i poziva vlasti u BiH da se uključe u taj proces; naglašava da je važno prikupljati podatke o povratnicima; osuđuje slučajeve uništavanja njihove imovine i napominje da je uspjeh politike o povratnicima u BiH ključan za pomirenje;
37. poziva na provedbu dodatnih mjera i konkretnih programa u pogledu održiva povratka izbjeglica, pristupa zdravstvenoj skrbi i zapošljavanju, socijalnoj zaštiti, sigurnosti i obrazovanju, te na to da se znatna pozornost obrati na naknadu štete za imovinu koja se

ne može vratiti; potiče u tom pogledu nastavak operacija Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica;

38. žali što zemlja još uvijek trpi zbog postojanja mina koje pokrivaju otprilike 2,2 % njezine ukupne površine i izravno utječu na sigurnost više od 540 000 stanovnika; pozdravlja stalnu potporu EU-a razminiranju i pohvaljuje izvrstan rad Deminerskog bataljona Oružanih snaga u BiH; sa zabrinutošću primjećuje nedostatak dovoljne količine najnovije tehnologije za razminiranje, što bi moglo dovesti do smanjenja očišćenog područja s trenutanih 3 km² na manje od 1 km² godišnje od 2020.; stoga potiče države članice da dobro opreme Deminerski bataljon potrebnim sredstvima i opremom;
39. pozdravlja donošenje strategije za borbu protiv organiziranog kriminala za razdoblje 2017. – 2020. te napredak u provedbi akcijskih planova za mjere protiv pranja novca i za financiranje terorizma; poziva na jačanje napora za postizanje rezultata istraga, kaznenih progona, konačnih presuda i oduzimanje prihoda od organiziranog kriminala; pozdravlja donošenje dugo očekivanih izmjena Kaznenog zakona koje je donio Zastupnički dom BiH 17. rujna 2018. jer su one ključne kako bi se institucijama vladavine prava omogućilo da provode osjetljive istrage i da surađuju s međunarodnim agencijama za provedbu zakona i poziva Komisiju da pomno prati provedbu tih izmjena; naglašava da bi usklađivanje Zakona o obavještajno sigurnosnoj agenciji s europskim i međunarodnim standardima trebalo i dalje biti visoki prioritet vlasti; cijeni činjenicu da je BiH uklonjena s popisa FATF-a „visokorizičnih trećih zemalja sa strateškim nedostacima u pogledu sprečavanja pranja novca i borbe protiv financiranja terorizma” i poziva na poduzimanje dodatnih napor kako bi se uklonila s popisa visokorizičnih zemalja EU-a;
40. poziva na trajne napore u borbi protiv radikalizacije te na daljnje mjere za identifikaciju, sprečavanje i sveobuhvatno zaustavljanje kretanja stranih boraca, uz nezakonitu trgovinu oružjem, te kanala novca koji je namijenjen daljnjoj radikalizaciji; potiče vlasti da dodatno ojačaju kapacitete BiH za suzbijanje terorizma s pomoću bolje koordinacije i suradnje, razmjene informacija o kriminalu, sprečavanja radikalizacije i programa za deradikalizaciju; poziva vlasti na razvoj strategije za borbu protiv kiberkriminala i sličnih sigurnosnih prijetnji; podsjeća na potrebu za jačom suradnjom u vezi s problemima u području upravljanja granicama sa susjednim zemljama;
41. pohvaljuje napore vlasti BiH da zaustave odlaske svojih građana na strana bojišta te potiče vlasti da kazne strane terorističke borce na odgovarajući način i da zatim provedu njihovu društvenu reintegraciju; sa zabrinutošću primjećuje da su na nekim mjestima u zemlji utvrđene jedinice za radikalizaciju;
42. sa zabrinutošću primjećuje sve veći broj migranata koji u zadnje vrijeme pristižu u BiH te nedostatak koordinacije između različitih državnih razina u odgovoru na tu situaciju; smatra da pitanje migracija ne bi trebalo biti politizirano; pozdravlja humanitarnu pomoć EU-a koja rješava rastuće potrebe izbjeglica, tražitelja azila i migranata u zemlji i donošenje posebne mjere 10. kolovoza 2018. (vrijedne 6 milijuna EUR) za pružanje potpore BiH u upravljanju tokovima migracija; naglašava važnost uzimanja u obzir rodne perspektive humanitarne pomoći i učinka izbjegličkih kampova na zajednice domaćine; smatra da je suradnja sa susjednim zemljama i EU-om ključna za rješavanje ovog zajedničkog izazova;

43. poziva na donošenje novog niza reformi usmjerenih prema EU-u, odmah nakon uspostave novih vlasti u BiH, kako bi se nastavio postupak provedbe reformi i unaprijedila europska integracija zemlje; ističe da bi financijsku potporu EU-a trebala pratiti djelotvorna uvjetovanost i da bi EU trebao razviti akcijske planove i okvire za praćenje u skladu s 20 načela europskog stupa socijalnih prava kako bi ostvarila „novu pojačanu dimenziju za zapadni Balkan” kako je navedeno u Strategiji za zapadni Balkan 2018.; priznaje da je BiH napredovala u pogledu gospodarskog razvoja i konkurentnosti, no napominje da je zemlja i dalje u ranoj fazi uspostave funkcionalnog tržišnog gospodarstva; čvrsto vjeruje da bi unapređenje društveno-gospodarskih reformi, uz ispravno sudjelovanje socijalnih partnera, trebalo biti visoki prioritet s ciljem poboljšanja životnih uvjeta u zemlji; prima na znanje vrlo slab napredak u socijalnom polju; naglašava da je potrebno ojačati temelje gospodarstva poput rasta i zapošljavanja te borbu protiv sive ekonomije; ističe važnost restrukturiranja javnog sektora, uključujući javna poduzeća, dodatno smanjenje neformalnog gospodarstva i povezanih fiskalnih opterećenja za rad, poboljšanje poslovnog okruženja (također razvojem jedinstvenog gospodarskog prostora u BiH), usmjeravanja javnih financija u smjeru koji potiče rast, posebice stavljanjem naglaska na srednjoročne potrebe, kao što su infrastruktura i obrazovanje, pružanjem pravovremenih i iscrpnih statističkih podataka u skladu s europskim i međunarodnim standardima;
44. prima na znanje spor napredak u zaštiti okoliša i klimatskih promjena; ponavlja potrebu za usklađivanjem sa zajedničkom stečevinom EU-a i za osiguranjem djelotvorne i strukturirane provedbe zakonodavstva o okolišu u skladu sa standardima EU-a u cijeloj zemlji i u skladu sa strategijom aproksimacije zakonodavstva o okolišu; ponovno naglašava potrebu da se hitno riješi problem prekograničnog onečišćenja zraka koje uzrokuje rafinerija nafte u Bosanskom Brodu u skladu s okolišnim politikama EU-a; naglašava da je potrebno da BiH u potpunosti ispuni svoje obveze u vezi s Konvencijom o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica i Protokolom o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš, posebice u djelatnostima u riječnom slivu Neretve i Trebišnjice; ističe da je za projekte planiranja i izgradnje hidroelektrana potrebna sukladnost s međunarodnim zakonodavstvom i zakonodavstvom EU-a za zaštitu okoliša, uključujući direktive EU-a o pticama i staništima i Direktivu o procjeni utjecaja na okoliš; ističe da je hitno potrebno izbjeći svaki negativan utjecaj na područja od velikog prirodnog interesa na način da se poboljša kvaliteta procjena utjecaja na okoliš i zajamči uloga javnosti i savjetovanje s civilnim društvom u relevantnim projektima;
45. napominje da je tržište za energiju i plin i dalje rascjepkano te da na njemu dominiraju ključna već pozicionirana poduzeća; poziva vlasti BiH da dodatno razviju prometnu i energetska infrastrukturu zemlje i da hitno uspostave funkcionalne energetske i prometne lance; poziva BiH da iskoristi novi paket EU-a za razvoj regionalne povezanosti te da uloži napore u uspostavu regionalnog tržišta energijom u skladu s obvezama u području klime; podržava nastavak ulaganja u infrastrukturne projekte kojima će se poboljšati prometna povezanost unutar BiH i sa susjednim zemljama; poziva na poštovanje pravila natječaja i načela transparentnosti prilikom odabira izvođača radova kako bi se spriječile zlouporaba ovlasti i korupcija te zajamčio odabir najboljih ponuda; podržava prijedlog smanjenja naknade za *roaming* na zapadnom Balkanu;
46. pozdravlja konstruktivne i stabilne bilateralne odnose BiH i potpisivanje nekoliko bilateralnih sporazuma s njezinim susjedima; poziva na jačanje dobrosusjedskih odnosa s državama u okruženju i na dodatne napore radi rješavanja svih otvorenih bilateralnih

pitanja, uključujući razgraničenje sa Srbijom i Hrvatskom, s ciljem približavanja članstvu u europskim organizacijama;

47. pozdravlja Strategiju vanjske politike BiH za razdoblje 2018. – 2023. koju je usvojilo Predsjedništvo BiH te u kojoj se jasno navodi da je članstvo u EU-u jedan od glavnih strateških ciljeva te zemlje; žali što se razina usklađenosti s izjavama EU-a i odlukama Vijeća EU-a u vezi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom spustila na 61 % u 2017.; naglašava potrebu za postizanjem rezultata koji se odnose na postupno usklađivanje sa ZVSP-om i poziva na znatno poboljšanje u tom području, koje predstavlja ključnu sastavnicu članstva u EU-u; snažno potiče BiH da se uskladi s odlukama Vijeća kojima se uvode restriktivne mjere EU-a u kontekstu nezakonitog pripajanja Krima Rusiji i događaja u istočnoj Ukrajini te žali zbog namjernog izostanka suradnje nekih političkih aktera;
48. prima na znanje sve veći utjecaj stranih sila u BiH i čvrsto vjeruje da je veći angažman EU-a u BiH najbolji način za osiguranje napretka prema postizanju europskih vrijednosti, stabilnosti i napretka u zemlji; pozdravlja stalnu prisutnost operacije EUFOR Althea u zemlji, kojom se pomaže izgradnji kapaciteta i osposobljavanju Oružanih snaga BiH te se održavaju kapaciteti za odvratanje radi pružanja potpore sigurnom i zaštićenom okruženju; pozdravlja to što je Vijeće sigurnosti UN-a produžilo mandat EUFOR-a do studenoga 2019.;
49. potiče vlasti da zajamče sukladnost s međunarodnim standardima, standardima EU-a i ciljevima politika u području energije i klimatskih promjena; duboko žali zbog toga što su naponi koje ova zemlja ulaže u borbu protiv klimatskih promjena i dalje tek deklarativne prirode te što se istodobno donose odluke o planiranju novih termoelektrana na ugljen; stoga poziva na otkazivanje projekata i planova hidroelektrane koji su štetni za prirodu, protivni volji lokalnog stanovništva, neusklađeni s prostornim razvojnim planovima na lokalnoj razini ili razini entiteta i korisni jedino ulagačima;
50. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjednici Komisije / Visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, vladama i parlamentima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i distrikta Brčko te vladama deset kantona.